

§ 92

Sosiaalilautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Kati Peltolan ym. aloitteesta palvelusetelin vaikutusten selvittämiseksi

Pöydälle 20.03.2012

HEL 2011-008251 T 00 00 03

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Nina Pirinen, sihteeri, puhelin: 310 58382
nina.pirinen(a)hel.fi
Marjo Lindgren, johtava asiantuntija, puhelin: 310 43526
marjo.lindgren(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Peltola Kati valtuustoaloite Kvsto 16.11.2011 asia 23
- 2 Vanhusten palveluasumisen asiakkaiden tulot, asiakasmaksut ja palvelusetelin omavastuuosuudet tuloluokittain.pdf
- 3 Asiakasmaksut kunnallisessa ja yksityisessä päiväkotihoidossa (perhekokoo 3).pdf

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus

Otteen liitteet

Päätösehdotus

Sosiaalilautakunta päättäneen antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

Helsinki takaa asiakkaan tarpeiden mukaiset kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluvat peruspalvelut kaikille kuntalaisille. Palvelusetelin tarkoituksena sosiaalivirastossa on lisätä asiakkaan valinnanvapautta antamalla hänelle mahdollisuus itse valita palveluntuottaja niistä tuottajista, jotka sosiaalivirasto on hyväksynyt.

Palveluseteli on aina vapaaehtoinen vaihtoehto asiakkaalle ja asiakas voi aina myös kieltäytyä jatkamasta palvelusetelin käyttöä ja palata kaupungin järjestämän palvelun piiriin. Palveluseteli on yksi vaihtoehto järjestää asiakkaan tarvitsema palvelu. Esimerkiksi vanhusten

palveluasumisessa lähes kaikissa ostopalvelusopimuksen piiriin kuuluvissa hoivakodeissa on myös palveluseteliä asiakkaita. Vuonna 2011 yhteensä 259 vanhusten palveluasumisen asiakasta valitsi palvelusetelin ja sijoittui tämän kautta 42 eri hoivakotiin. Näistä 19 sijaitsi Helsingin ulkopuolella.

Palvelusetelillä tuotetuissa palveluissa asiakkaan hakeutuminen palveluihin tapahtuu samalla tavalla kuin muitakin kyseessä olevan palvelun järjestämistapoja käytettäessä. Palvelun saannin edellytysten arvioinnin suorittaa kunta, joka tekee myös päätöksen palvelun järjestämisestä. Vanhusten palveluasumisen osalta tämä tapahtuu siten, että palvelua hakevan kuntalaisen hoidon tarve arvioidaan. Kun asiakkaan hoitotasoratkaisu on tehty, hänet asetetaan jonoon odottamaan vapautuvaa paikkaa. Kiireellisyydestä riippuen jonotusaika on 1-3 kuukautta. Mikäli asiakas valitsee palvelusetelin, hän voi välittömästi hoitotasopäätöksen jälkeen ryhtyä etsimään itselleen sopivaa palveluntuottajaa. Jonotusaika riippuu tällöin valitun palveluntuottajan paikkatilanteesta. Palveluseteliin oikeutettu helsinkiläinen voi valita palvelusetelituottajan myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Palvelusetelin piiriin hyväksytyjä hoivakoteja on 121, joista 45 sijaitsee Helsingin kaupungin alueella. Käytännössä palvelusetelin valinnut asiakas saattaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelta saada hoitopaikan nopeammin kuin Helsingistä.

Palvelusetelilaissa (L 569/2009 3 §:n 4 momentti) ”omavastuuosuudella tarkoitetaan sitä osuutta yksityisen palvelujen tuottajan palvelun hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää asiakkaan maksettavaksi.” Lähtökohtaisesti asiakas vastaa omavastuuosuudesta eli ns. ylimenevästä rahoitusosuudesta. Asiakkaan maksettavaksi tulevat osuudet voivat nousta tai laskea riippuen palvelusetelin arvosta ja palvelun hinnasta sekä näiden erotuksesta. Asiakas voi itse vaikuttaa tämän osuuden suuruuteen palveluntuottajavalinnoilla. Palvelusetelilaki ei aseta asiakkaan omavastuuosuudelle kattoa.

Kunnan tehtävänä on vahvistaa asiakasmaksulain ja -asetuksen rajoissa maksut, joita sen järjestämistä palveluista peritään. Asiakasmaksulaissa maksullisiksi määrättyissä palveluissa on maksukatto. Niissä palveluissa, joissa ei ole määrätty asiakasmaksua, ei asiakkaan omavastuuosuudella ole kattoa.

Helsingin vanhuspalveluissa on edetty kohti valtakunnallisia suosituksia palvelurakenteen kehittämisessä. Laitospaikkoja vanhainkodeissa on vähennetty ja korvattu ympärivuorokautisella palveluasumisella. Palveluasumista järjestetään omana toimintana, ostamalla paikkoja yksityisiltä palveluntuottajilta ja tarjoamalla asiakkaille palveluseteli

asumispaidan hankintaa varten. Vanhusten palveluasumisen palvelusetelivaihtoehtoa on tarkoitua kehittää entistä oikeudenmukaisemmaksi ja houkuttelevammaksi. Sosiaalilautakunta korotti palvelusetelin arvoa 25.1.2011 § 4. Sosiaaliviraston tavoitteena on edelleen määrärahojen puitteissa nostaa pienituloisten vanhusten saaman palvelusetelin arvoa.

Vanhusten palveluasumisessa kunnan järjestämän palveluasumisen asiakasmaksu on tulositonnainen siten, että asiakkaalle jää 20 % tai vähintään 250 euroa kuukaudessa (254 euroa 1.4.2012 alkaen) netto-tuloistaan omaan käyttöön. Tällä summalla asiakas maksaa muun muassa henkilökohtaiset lääkekulunsa ja hygieniatarvikkeet. Kunnan määrittelemässä asiakasmaksussa ei huomioida asiakkaan varallisuutta.

Palvelusetelivaihtoehdossa asiakas saa nettotulojensa mukaisen palvelusetelin ja rahoittaa omavastuuosuuden palvelujen kustannuksista itselleen sopivalla tavalla. Käytännössä palvelusetelivaihtoehdossa asiakas rahoittaa omavastuuosuuden esimerkiksi varallisuudellaan tai hänen läheisensä osallistuvat kustannuksiin.

Vanhusten palveluasumisen palvelusetelivaihtoehtoon omavastuuosuutta ja omana toimintana tai palvelun ostona järjestetyn asumispalvelun asiakasmaksua eri tuloluokissa on kuvattu tämän asian liitteessä numero 2. Edullisimman palvelusetelituottajan perimä omavastuuosuus on hyvin lähellä kunnan perimää asiakasmaksua 1 500 – 2 700 euron kuukausituloilla, mutta huomattavasti asiakasmaksua suurempi tätä suuremmilla tuloilla.

Palveluasumisen hinta vaihtelee paljon ja palvelusetelin lisäksi maksettava omavastuuosuus sovitaan usein asiakaskohtaisesti, joten sen selvittäminen, miten suuret tulot palvelun käyttäjällä pitää olla, jotta hän pystyy hankkimaan palvelunsa setelillä, ei ole mahdollista.

Lasten päiväkotihoidon kunnallisen palvelun asiakasmaksuja ja yksityisten päiväkotien yksityisen hoidon tuen lisäksi perimiä maksuja eri tulotasoilla on kuvattu liitteessä numero 3. Edullisimman yksityisen päiväkodin perimä maksu on alle 30 euroa suurempi kuin kunnallinen asiakasmaksu silloin, kun kolmihenkinen perheen kuukausitulot ovat 1 800 - 2 900 euroa. 3 900 euron kuukausituloilla kunnallinen asiakasmaksu olisi sama kuin kyseisen yksityisen tuottajan perimä maksu. Myös yksityisen päiväkotihoidon hinta vaihtelee paljon, mutta suurella osalla tuottajista ylin asiakasmaksu on lähellä kunnallisesta palvelusta perittävää asiakasmaksua.

Lähtökohtaisesti yksityiset palveluntuottajat toimivat yrittäjinä yrittäjäjäriskillä. Yritykset ovat itse vastuussa omasta

asiakashankinnastaan ja toimintansa jatkuvuudesta. Asiakkaalla on aina mahdollisuus joko vaihtaa palveluntuottajaa tai palata käyttämään kunnallisia palveluja. Tilanne, jossa yksittäisen palvelusetelituottajan palvelu jostakin syystä loppuisi kokonaan, on mahdollinen. Ottaen huomioon tällä hetkellä palveluntuottajiksi hyväksytyt yritykset, on kuitenkin epätodennäköistä, että asia koskettaisi yhtä aikaa laajaa joukkoa asiakkaita. Lähtökohtaisesti palvelusetelitoiminnassa on jo tällä hetkellä mahdollista ja jopa suotavaa vaihtaa palveluntuottajaa. Näin voi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas tai hänen läheisensä ei ole saamaansa palveluun tyytyväinen. Esimerkiksi vanhusten palveluasumisessa on luotu selkeät toimintakäytännöt tilanteisiin, joissa asiakas haluaa vaihtaa palveluntuottajaa.

Ottaen huomioon aikaisemmin mainitut seikat, palvelusetelien käyttöön liittyvä kaupunkitasoinen selvitys palvelusetelin käytön laajentamisesta ja lautakunnan asiasta kaupunginhallitukselle aikaisemmin antamat lausunnot, sosiaalilautakunta ei näe tarvetta erilliselle selvitykselle palvelusetelin vaikutuksista palvelujen tasoon, kustannuksiin ja palvelun tarvitsijoiden tasavertaisuuteen.

Esittelijä

Hallintokeskus on pyytänyt sosiaalilautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle 16.3.2012 mennessä valtuutettu Kati Peltolan ym. 16.11.2011 tekemästä aloitteesta sen selvittämiseksi, miten palvelusetelijärjestelmä vaikuttaa palvelujen tasoon, kustannuksiin ja palvelun tarvitsijoiden tasavertaisuuteen. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 20.3.2012 saakka.

Aloitteen tekijät esittävät, että kaupunginvaltuustolle tehdään selvitys siitä, miten maksut muuttuvat eri tuloryhmissä, jos asiakas siirtyy vanhusten palveluasumisen tai lasten päivähoidon kunnallisesta palvelusta palvelusetelin käyttäjäksi, miten suuret tulot palvelun käyttäjällä pitää olla, jotta hän pystyy hankkimaan palvelunsa setelillä ja miten kaupunki varautuu siihen, että palvelun tuottaja ei pysty jatkamaan toimintaansa kysynnän vähäisyyden tai kustannusten nousun takia.

Aloite on esityslistan tämän asian liitteenä.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Marjo Lindgren, johtava asiantuntija, puhelin: 310 43526
marjo.lindgren(a)hel.fi
Mauno Rönkkö, vs. hallinto- ja kehittämisjohtaja, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1	Peltola Kati valtuustoaloite Kvsto 16.11.2011 asia 23
2	Vanhusten palveluasumisen asiakkaiden tulot, asiakasmaksut ja palvelusetelin omavastuuosuudet tuloluokittain.pdf
3	Asiakasmaksut kunnallisessa ja yksityisessä päiväkotihoidossa (perheko 3).pdf

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus

Otteen liitteet